

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

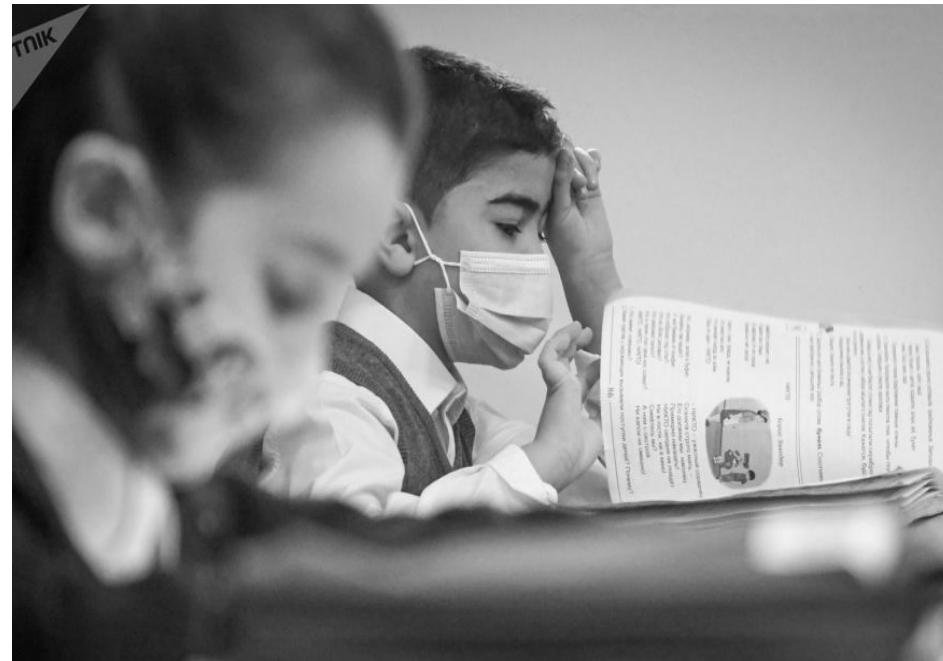
**Elmi-kütləvi,
mədəni-maarif, təhsil
proqramlarının hazırlanması**

Aynurə Pənahqızı

lər. Ona görə də şagirdləri aşağı nəticələrə görə qınamaq lazım deyil. Hesab edirəm ki, ali məktəbdə tədris proqramları əvvəlcədən müasirləşdirilərək müəllimlərə verilməlidir. Çünki əmək bazarına kadrlar universitetlərdən daxil olur. Əgər istəyiriksə müəllimlər kurikulumu, müasir təhsili, qiymətləndirməni bilsinlər, onda bu proqramı, lazimi resursları ali məktəblərin tədris proqramına salmaq lazımdır. Təsəvvür edin, 2017, 2018 və 2019-cu illərdə kurikulum standartlarına uyğun keçirilən imtahanlarda iştirak edənlərin 70 faizi öz ana dilindən və riyaziyyatdan "2" qiymətini aldı. Yeni 70 faiz insan minimum suala düzgün cavab verə bilmədi. Demək olar ki, "5" qiyməti alan olmadı. Bunun səbəbi isə müəllimlərin hələ də kurikulum biliklərini əldə edə bilməməsidir".

K.Əsədov əlavə edib ki, məktəb direktorları düzgün tədris prosesi qura

məktəbdə 155 min müəllim çalışır. Onların çox cüzi bir hissəsi kurikulumdan dərs keçirlər. Ən bərabər ikinci bir hal ondan ibarətdir ki, sosial şəbəkələrdə müəyyən müəllim qrupları var. Burada ənənəvi üsullarla, yaxud kurikulum üsulu ilə test tapşırıqları hazırlayırlar. Bütün müəllimlər eyni test tapşırıqlarını götürüb kopyalayaraq öz şagirdlərinə işlədirlər. Yeni heç bir əziyyət çəkmək istəməzlər. Dövlət İmtahan Mərkəzinin sədri haqlı olaraq keçirdiyi obyektiv, şəffaf imtahanlarla ortaya bir nəticə qoydu ki, bəli, orta təhsil məktəblərimizdə direktorlarımızın fəaliyyətsizliyi nəticəsində fənn müəllimləri kurikulumu ənənəvi üsulla həyata keçirməyə başlayırlar. Dövlət bu standartın həyata keçirilməsi üçün 30 milyon manatdan çox vəsait xərcləyib. Amma təsəvvür edin ki, 155 mindən çox müəllimimizin, demək olar ki, hamısı kurikulum təlimlərinin iştirak-

Müəllimlər kurikulumdan istifadəni bacarmırlar

Ona görə də şagirdləri aşağı nəticələrə görə qınamaq lazım deyil

bilmirlər: "Bu kurikulum standartlarından biri öyrədilən bilik və bacarıqların "KSQ"lərdə, "BSQ"lərdə, "Formativ"lərlə yoxlanılmasıdır. Amma müəllimlər hələ də bunun ənənəvi qapalı test üsulu ilə yoxlanmasını həyata keçirirlər. Halbuki, digər konseptual bacarıqların yoxlanılması müxtəlif test tapşırıqları ilə yoxlanılmalıdır. Amma hələ də müəllimlər kurikulumu qəbul etmək istəməzlər. Çünki düşünürlər ki, bunun üçün pul lazımdır. Yeni hər dərslərin hazırlanmasına əlavə vəsait tələb olunur. Həqiqətən də müəllimlər burada haqlıdırlar. Düzdür, müəllimlərin maaşları kifayət etmir ki, kurikulumdan hazırlaşsın. Amma bu o demək deyil ki, onlar kurikulumu hazırlaşmamağıdır. Əgər onlar bu sistemdə işləyirlərsə, dövlət onlara maaş verirsə, kağızla, printerlə və s. ləvazimatlarla təmin edirsə, müəllim keyfiyyətli iş ortaya qoymalıdır. Hazırda 4500-dən çox orta

çısıdır. Onlar deyirlər ki, kurikulum kurslarından keçmişik, diplomlarımız, sertifikatlarımız var. Amma ortada olan nəticə odur ki, bizim müəllimlərimiz hələ də kurikulumu başa düşə bilmir, mənimsəyə bilməyiblər. Yoxsa Təhsil Nazirliyinin keçirdiyi müəllimlərin işə qəbulu imtahanı üçün mövzu əzbərləyib 3-5 sual yazmaqla kurikulum öyrənmək olmaz. Təhsil Nazirliyinin bir həftəlik 20 manata keçirdiyi kurikulum təlimləri ilə müəllimlərdə bu müasir yanaşmanı formalaşdırmaq olmaz. Düşünürəm ki, məsələnin pis tərəfi ondan ibarətdir ki, müəllimlərimizə 2-3 günlük kurikulum təlimləri ilə kurikulumu mənimsədə bilmərik. Mütləq şəkildə müəllimlərimiz 6 aydan az olmamaq şərti ilə kurikulum təlimlərində iştirak etməlidirlər".

Təhsil eksperti vurğulayıb ki, təlimləri nəzəriyyə üzərində yox, praktika üzərində keçmək lazımdır: "Müəllimlər üçün

kurikulum təlimləri təşkil edən qurumların inan ki, ancaq kağız üzərində təlimlər keçirlər. Ən çox da kurikulum təlimləri keçirənlər sertifikat paylamaqla məşğuldurlar. O təlimləri keçənlər kurikulumu dəqiq öyrənmirlər. Hesab edirəm ki, kurikulum təlimlərini Dövlət İmtahan Mərkəzi həyata keçirməlidir. Çünki Dövlət İmtahan Mərkəzi, digər qurumlardan fərqli olaraq, daha peşəkar səviyyədə bu işi təşkil edir. Digər qurumlar isə bunu, sadəcə, formal olaraq həyata keçirirlər. Müəllimlərin biliyi bu qurum tərəfindən yoxlanarsa və yüksək nəticə göstərən müəllimlərə sertifikatlar verilsə, bu, qısa müddətdən sonra arzuolunan nəticəni ortaya qoya bilər. Ümumiyyətlə, "Kurikulumu ləğv etmək və ya bu özünü doğrultmadı kimi" ifadələri düzgün hesab etmərəm. Hörmətli təhsil aqsaqqallarımızın bu günlərdə yayılan fikirlərinin geniş izahına ehtiyac var. Müasir dünya təhsili ilə ayaqlaşmaq adına zaman-zaman ye-

ni və innovativ proqramlara müraciət etmək məcburiyyətindəyik. Kurikulum termini proqram sözünün sinonimi kimi qəbul edilib. Ən yaxşı halda demək olar ki, bugünkü proqramlara yenidən baxmaq, günün tələbi ilə ayaqlaşdırmaq lazımdır. Kurikulumu ləğv edək deyərək nəyi nəzərdə tuturuq? Mənə görə proqram qayət doğrudur. Lakin icrasında hansısa problemlər var və bu da həll olunmalıdır. Bu başqa məsələ... Bu sistemin bu cür olmasının yeganə səbəbi məktəbdə keçirilən təfəkkür yönümlü tədrisin son nəticədə qiymətləndirməsinin düzgün aparılmamasıdır. Həyatı bacarıqlara, praktiki biliklərə söykənən dərsi keçən müəllimin şagirdi qəbul imtahanında sadəcə bilikdən imtahan verir. Bunu da görən müəllim valideynin tələbinə cavab vermək üçün dərslikləri kənara atıb ənənəvi bilik yüklü dərsə üz tutur. Bu da ona gətirir ki, kurikulum özünü doğrultmadı".

"Orta məktəbdə çalışan 155 min müəllimin çox az hissəsi kurikulumdan dərs keçirlər"

Təhsil hər bir dövlətin bel sütunudur. Hər gün, hər saat bu sahəyə diqqət ayrılmalıdır. Ancaq təhsillə bağlı problemlərimiz hələ çoxdur. Zaman isə gözləmir, bu sahəyə diqqətin artırılması bir nömrəli vəzifə olmalıdır.

Təhsil institutunun direktoru Rüfət Əzizov bildirib ki, məktəblərdə qiymətləndirmə konsepsiyasına yenidən baxılır. O qeyd edib ki, növbəti illərdə kurikulum daha da sadələşdirilə bilər. Ümumiyyətlə, kurikulum bizə nə qazandırdı, nə aldı?

Təhsil eksperti Kamran Əsədov "Şərq"ə açıqlamasında deyib ki, kurikulum standartları əsasında hazırlanmış qiymətləndirmə mexanizmləri şagirdlərimizin nitq qabiliyyətini, yazı vərdişlərini, məntiqi tefəkkürünü nəinki inkişaf etdirdi, əksinə, bir çox ziddiyyət və anlaşılmazlıqlar yaratmaqla vəziyyəti bir az da ağırlaşdırdı. Ekspert diqqətə çatdırıb ki, halbuki, kurikulum dünyanın mükəmməl, inkişaf etmiş ölkələrində qəbul edilən təhsil üsullarından biridir: "Kurikulum qiymətləndirmə, şəxsiyyətlik və sair baxımından kifayət qədər üstünlüyə malikdir. Geridə qoyduğumuz 11 il ərzində müəllimlər müasir standartlara uyğun olaraq yeni alətlərdən istifadə etməli idilər. Amma 20 il ərzində müəllimlər yeni sistemdə ənənəvi, köhnə qaydadan hələ də istifadə edirlər. Real vəziyyət budur ki, müəllimlər kurikulum sistemindən, yeni alətlərdən necə istifadə etməyi bacarmırlar, hətta bunu necə edəcəklərini bilmir-